

LAUDATIO AL DOCTOR HONORIS CAUSA EDUARD PUNSET

Llorenç Huguet i Rotger

9 de febrer de 2011

Un capvespre de tardor, assegut en una terrassa de la zona universitària de la part alta de Barcelona, compartia refrigeri i tertúlia amb els meus fills i alguns dels seus companys, estudiants universitaris tots ells..., i m'hi sentia bé. Els professors universitaris gaudim de l'eterna joventut dels nostres estudiants..., i ens hi sentim bé, entre ells, a vegades molt bé.

Xerraven de moltes coses, reien cridaners de moltes altres, com per exemple de futbol i de l'admiració al Barça, a Messi, a Guardiola..., però de sobte, un d'ells, molt futbolista i futbolero, digué: jo realment a l'únic personatge a qui demanaria un autògraf avui és a Eduard Punset... A partir d'aquest moment el tema girà sobre els programes de *Redes* que havien vist, fins i tot imitant la seva especial i peculiar fonètica, que ens resulta tan familiar.

Senyores i senyors claustrals,
Rectora Magnífica,
Honorable Conseller,
President del Consell Social,
Autoritats, amigues i amics,

Vaig quedar gratament impressionat de constatar com Eduard Punset era capaç de connectar amb la joventut, via la divulgació científica. Això és fantàstic!, vaig pensar, tal com ell sovintaja dir en les entrevistes, i aquesta fou l'espurna que va iniciar el procés de proposar-lo per al grau de doctor honoris causa.

A qui pronuncia davant el Claustre universitari la *laudatio*, en la cerimònia d'investidura, se li atorga un gran honor. Honor i gratitud són sentiments personals i, per això, permeteu-me expressar, en aquest àmbit solemne, el meu agraïment per l'encomanda que m'ha estat confiada.

L'agraïment, primer, a tots els membres de l'Escola Politècnica Superior, amb el seu director al capdavant, doctor Gabriel Oliver, per haver iniciat el procés de nomenament i, després, a tots els membres del Consell de Govern, que varen entendre la significació i el valor de la difusió rigorosa de la ciència com a part important de l'activitat i la responsabilitat acadèmica.

És aquesta difusió, que treballa magistralment Eduard Punset, des de la seva talaia mediàtica, però també com a professor de Ciència, Tecnologia i Societat en diferents institucions universitàries, la que la UIB li vol reconèixer.

Després, la xerrada amb els joves universitaris va resseguir el viarany d'un dels

programes de *Redes* que m'havia interessat: «El futur és la fusió de l'ànima i la tecnologia», emès mig any abans, en què es relatava que en el moment en què un àmbit de la ciència o la tecnologia es converteix en informació, ambdues s'acceleren i creixen exponencialment.

Record que parlàrem de l'exemple, allà adduït, sobre el fet que la salut i la biologia es vagin transformant en tecnologies de la informació: significa que en deu anys seran mil vegades més potents, i un milió de vegades més potents en vint anys. No és difícil, i no dic especular, vaig dir, pensar que en una quinzena o vintena d'anys serem capaços de reprogramar els nostres gens per eliminar els que provoquen una determinada malaltia..., i en aquest futurible progressiu vàrem parlar dels *nanorobots*, uns dispositius físics de la mida d'un glòbul vermell que s'experimenten en rates per curar la diabetis, o per detectar cèl·lules cancerígenes i destruir-les. Com també altres *nanorobots* es podran inserir al cervell per interactuar amb les nostres neurones biològiques.

Futurisme?..., idees esbojarrades de ments especulatives?..., idees de n'Assimov?... bé, els vaig dir..., avui són experiments, però en menys de vint anys poden ser realitat i, de fet, ja hi ha alguns malalts de Parkinson que duen dispositius de la mida d'un pèsol que substitueixen les neurones destruïdes per la malaltia i que funcionen com la regió cerebral original. I actualment, ja es poden fer descàrregues de programari des de fora cap a l'interior d'aquest dispositiu al cervell.... Aquí ja es va disparar la imaginació, fins a acabar el darrer glopet; i les elucubracions infinites de cadascú haurien donat matèria suficient per a un nou programa de *Redes*.

Per la meva formació voldria resseguir la branca de la intel·ligència artificial, per entrar a escodrinyar el cervell, com un dels grans misteris de la natura, resseguint el viatge al fons de la ment al qual Punset ens convida, a cada moment, en la recerca de les respostes a les grans preguntes que suscita sobre les emocions i la felicitat. Possiblement el doctorand ens parlaria millor d'intel·ligència emocional, o senzillament d'intel·ligència o d'ànima, avui que la filosofia i la ciència es tornen a retrobar, molts anys després del naixement de la matemàtica des de la filosofia. Això és el que fa al seu llibre *L'ànima és al cervell* (2006), on pretén compartir amb els lectors els descobriments fascinants de la manera com funciona el cervell.

Però la meva funció és ara fer la *laudatio*; repte que assumesc, amb humilitat farcida d'un sentiment de fortuna. Per resseguir el solc que ha deixat l'activitat divulgadora d'Eduard Punset només necessitam fer un clic a Internet per veure i reveure, viure i revivre una allau de programes i temàtiques que ens aproximem a la realitat del nostre món i fan prospectiva del futur.

Si fem aquest clic, fàcilment ens adonarem que és amb passió comunicadora com ens fa entendre que la divulgació és l'element essencial per reduir les distàncies entre els creadors del coneixement i el públic usuari. I així, ens fa passejar pels diferents paratges de la ciència i la tecnologia valoritzant el triangle coneixement-tecnologia-

innovació, del qual la Universitat és el baricentre.

I per resseguir el seu deixant vital, només uns trets de la seva biografia, que teniu inclosa en el díptic de la invitació, per emfatitzar que Eduard Punset i Casals és jurista i economista, que va irrompre amb força en la política catalana i espanyola en l'etapa històrica de la Transició (va fer de conseller de Finances de la Generalitat, de ministre de Relacions per a les Comunitats Europees, de president de la Delegació del Parlament Europeu a Polònia, de representant del FMI...).

Un home que ha passat de tenir un paper clau en diferents organismes econòmics i polítics a convertir-se en un home també clau en la divulgació del coneixement científic, com queda palesat a través del seu espai televisiu *Redes*, que a fa més de catorze anys que és en pantalla. En aquests programes de *Redes* es tracten temes que giren al voltant de la ciència i la tecnologia, però també abasten qüestions filosòfiques i sobre el coneixement humà en general, com ara: cervell i ment, evolució a la Terra, física i Univers, biotecnologia i salut, noves tecnologies, robots i futur..., fins i tot matemàtiques, com en el programa de diumenge passat, en què parlava de nombres primers i de criptografia (l'atzar ho ha volgut així, que coincidís amb temes de la meua especialitat). Des de març de 2010 dirigeix la revista *Redes para la Ciencia*, també en l'àmbit d'aquestes temàtiques.

Segurament molts de vosaltres, que avui ens acompanyau, també apreciau la seva vessant d'escriptor i heu llegit alguns dels seus llibres, tant els d'anàlisi econòmica com els de reflexió social, però, darrerament, fa èmfasi especial en el coneixement i les perspectives en l'àmbit de la neurociència, fet que li ha permès publicar llibres apassionants que han captivat centenars de milers de lectors, com són: *Viatge al poder de la ment* (2010), *Viatge a l'amor* (2007) i *Viatge a la felicitat* (2005), ara compendiats en la trilogia *Viatge a les emocions. Les claus que mouen el món: la felicitat, l'amor i el poder de la ment*, una obra escrita amb el rigor i l'amenitat que el caracteritzen.

La veritat és que Eduard Punset fa dècades que cerca explicacions científiques a qüestions tan filosòfiques com el perquè de la nostra existència, explicant de manera clara la seva visió biològica sobre la vida, la ciència i fins i tot l'amor. Un cop té les respostes, les sap transmetre a una gran audiència i compta amb una legió de fans i seguidors gairebé incondicionals; uns, fascinats per tot allò que revela al seu programa *Redes*, i altres, lectors engolits per la temàtica i prosa dels seus llibres.

I, a més d'aquestes iniciatives, de divulgació i editorials, crec no equivocar-me si present Eduard Punset com a activista cultural, ara, des de les xarxes socials, aprofitant-les com a fenomen per vehicular la irrupció de la sinergia de la ciència amb la cultura popular. De la importància de la seva obra en donen fe la gran quantitat de premis importants, detallats al tríptic de convidada, motivats per la seva presentació acurada i rigorosa de la interrelació ciència i societat.

Possiblement aquesta allau de reconeixements el fan membre de ple dret de la nissaga

universal de divulgadors científics, dels quals voldria destacar: *Martin Gardner* (1914–2010, filòsof de la ciència, americà, molt popular pels seus llibres de matemàtica recreativa), *Isaac Asimov* (1920–1992, bioquímic rus, nacionalitzat nord-americà, excepcional i prolífic autor d'obres de ciència ficció, història i divulgació científica), *Carl E. Sagan* (1934-1996, reconegut astrònom i exobiòleg, però encara més conegut per la sèrie televisiva *Cosmos: Un viatge personal*, presentada per ell mateix entre 1977 i 1980), *Stephen W. Hawking* (1942, físic i cosmòleg conegut pels seus estudis sobre els forats negres i les teories cosmològiques i la història del temps), *Jacques Cousteau* (1910-1997, l'home que, amb el seu *Calypso*, ens va fer conèixer i estimar encara més el mar), o el mateix *Félix Rodríguez de la Fuente* (1928-1980, considerat un dels pioners en la divulgació científica a Espanya, qui va presentar de forma atractiva la naturalesa, al seu programa de TVE *El hombre y la Tierra*, i que captivà moltes persones, tinguessin formació científica o no).

Finalment, i com a colofó per justificar la idoneïtat d'aquesta investidura, vull valoritzar el fet que la Universitat de les Illes Balears excel·leix per la seva capacitat i qualitat de recerca, però també pel seu compromís de divulgació de la recerca. Aquest compromís queda palès per l'activa participació en la Fira de la Ciència que, any rere any des de 2001, s'organitza a les Illes Balears. Per altra banda, també és remarcable l'esforç que es fa per apropar els joves escolars als laboratoris docents, com a exemple, la iniciativa *DemoLab*, de la Facultat de Ciències, i la iniciativa *DemoTec*, de la mateixa Escola Politècnica Superior. Un compromís de relació entre ciència i societat que la Universitat complementa, dins el programa *La UIB amb tu*, organitzant conferències de divulgació científica, social i cultural en centres de secundària i batxillerat.

És des del reconeixement universal a la influència sobre la societat en general dels esmentats divulgadors dels segles XX i XXI, com també des de l'interès mostrat per la nostra universitat per donar la importància i rellevància que la divulgació científica mereix, que la Junta de l'Escola Politècnica Superior va sotmetre a la consideració del Consell de Govern de la Universitat de les Illes Balears reconèixer el gran valor de la tasca de divulgació científica i tecnològica, a través dels diferents mitjans de comunicació escrits i audiovisuals, duta a terme pel senyor Eduard Punset i Casals, per atorgar-li el grau de doctor honoris causa.

El fet de celebrar aquest acte acadèmic, solemne per excel·lència, i carregat de litúrgia universitària, posa en evidència que la Universitat així ho va considerar. I estic segur que, juntament amb el Claustre, tots els aquí presents ens felicitem que Eduard Punset hagi volgut acceptar aquest honor que tant ens honora.

Moltes gràcies.